

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2016

SLOVAKIAN

HIGHER LEVEL

**Monday, 20 June
09:30 - 12:30**

SLOVENSKÝ JAZYK

Celkové hodnotenie (100 bodov)

Prečítajte si pozorne celý text a odpovedajte na otázky vo všetkých troch častiach. Odpovede napíšte po slovensky vlastnými slovami na základe predloženého textu.

„Lepšie ako žobrať,“ hovoria chudobní, ktorí obliekajú svet

1. Bangladéš. Alebo textilná továreň sveta. Aj tak sa hovorí krajine, kde v šijacích dielňach pracuje za bagatel' tisíce žien, mužov i detí. Optikou Európana je každodenná otrocká drina za strojnami niečo neľudské. Lenže v jednej z najchudobnejších krajín planéty nie je práca v textilnom priemysle zďaleka tou najhoršou možnosťou ako si zarobiť peniaze. Triediareň plastu, repasovanie starých lodí alebo úmorné šliapanie na cyklorikši za ešte menší zárobok mrzačí zdravie miestnych ľudí oveľa viac. Pred dvomi rokmi sa na periférii hlavného mesta Dháka zrútil osemposchodový komplex Rana Plaza, kde sa šilo oblečenie pre mnoho západných obchodných reťazcov a obľúbených módných značiek. Pod sutinami vtedy zomrelo viac ako tisíc ľudí. Mnoho ďalších sa zranilo a nemálo ľudských končatín nahradili protézy.

2. Záchrané práce sprevádzané veľmi emotívnymi demonštráciami trvali viac ako dva týždne. Obrázky mŕtvol, usznené tváre pozostalých a dokaličených obetí vtedy obleteli celý svet a rozpútali vášnivú diskusiu o neľudských podmienkach na tunajších textilných pracoviskách. A hľadali sa vinníci. Koneční spotrebitelia, najčastejšie -náštróčné fanúšičky módy, ktoré zrazu uvedomene šokoval nápis *Made in Bangladesh* na nášivkách ich vlastných sexy tielok, písali hysterické statusy a komentý na sociálnych sieťach, že prestávajú podporovať niečo také vykorisťujúce.

3. Veľké textilné korporácie zaplavujúce západný módný trh odevmi z Bangladéša si začali sypať popol na hlavu a horlivo sľubovali, že budú viac dohliadať na bezpečnosť práce miestnej lacnej pracovnej sily. „Bola to obrovská katastrofa,“ teatrálnie gestikuluje môj sprievodca Jiwil. Vede nás do tmavej ulice textiliiek. Spoza múrov niekoľkokoposchodových ošarpaných budov s mrežami na oknách sa ozýva hluk šijacích strojov. Kostnaté detské prsty šikovne posúvajú tmavú džinsovinu po drevenom stole. Ihla sa do nej zabodáva s ultrarýchlou kadenciou a len sem-tam vynechá, aby mali prsty čas otočiť látku do správneho smeru.

4. Keď je vrecko ušité, rúčky posúvajú odevný polotovár k vedľajšiemu šijaciemu stroju. Preberá ho dievča v zelenej šatke, aby správne zošila nohavice. A mladík so slúchadlami na ušiach vedľa nej zarovnáva lemy. „Chcel by som vidieť dievčatá zo Západu, ako im naše veci pristanú,“ nadšene prekrikuje stroje osemnásťročný krajčír Nahi. Prvé aj druhé poschodie patrí firme Borkot Garments. V neveľkej miestnosti stojí jeden šijací stroj vedľa druhého, pri nich sa krčí 61 zamestnancov. Prevažne chlapcov a mužov. Šije sa tu kadečo. Pre ázijský trh, ale najviac pre ten náš, západný. „Hlavne nespomínajte značky,“ ustráchané prosí sedemnásťročný mladík, „mohol by z toho byť problém. A ja si nemôžem dovoliť prísť o toto miesto.“

5. O láske k práci v textilkách tu hovoria všetci ako cez kopirák. Človek nemusí byť psychológ, aby mu bolo jasné, že o takú veľkú zamilovanosť nejde. Zamestnanci pána Borkota pracujú aj šestnásť hodín denne za mizerný priemerný plat, ktorý vláda po kauze zrúteného textilného domu zdvihla na 3800 taka mesačne (asi 48 eur). V mnohých dielňach však zarábajú aj o

polovicu menej. „Jasne. Chcel by som zarábať viac a nepracovať každý deň tak dlho. Ale to je Bangladéš. Toto je ešte dobrý džob. Veľa ľudí u nás zarába oveľa horšie alebo žobre na ulici,“ potvrdzuje našu domnienku šestnásťročný Naveed.

6. Extrémne chudobný Bangladéš so sto šesťdesiatimi miliónmi obyvateľov textilný priemysel potrebuje. Vývoz odevov je totiž zásadným hýbateľom celej ekonomiky preľudnenej krajiny. Výnosy z textilného biznisu len v rokoch 2011 – 2012 predstavovali viac ako dvadsať miliárd dolárov. Navyše toto odvetvie zabezpečuje prácu pre veľký počet ľudí. A zlepšuje situáciu žien v tunajšej moslimskej spoločnosti. „Keď sa stalo to nešťastie, ľudia začali mať veľký strach, že prídu o prácu. Našťastie, teraz sa situácia trochu upokojila. A to sme veľmi radi. Kto by ich potom živil?“ ustarostene komentuje situáciu Jiwil.

7. Faktom je, že po najvážnejšej priemyselnej katastrofe v dejinách Bangladéša vláda zo strachu prisľúbila rýchlu textilnú reformu a hneď mesiac po tragédii sprísnila hygienické a bezpečnostné podmienky. Umožnila tiež zamestnancom zakladať odborové organizácie bez povolenia majiteľa továrne. To predtým absolútne nebolo možné. „V praxi to však veľmi nefunguje,“ krčí plecami Jiwil, „naši ľudia sa boja pôsobiť v odboroch, pretože vedia, že keď budú príliš aktívni, môžu prísť o miesto.“ Západná spoločnosť oblečená do bangladéšskych šiat si po nešťastnej udalosti z roku 2013 akoby zrazu uvedomila, že svojím nákupom podporuje strašné zaobchádzanie s úbohými ázijskými robotníkmi. Svoj pocit hromadne ventiluje cez rôzne oznamovacie kanály.

8. Sužovaní robotníci a krajčírky napokon získali na sebavedomí a začali opakovanými demonštráciami upozorňovať hlavne na nízke platy. Vďaka extrémne nízkym nákladom mal však bangladéšsky odevný biznis výhodu oproti iným krajinám. Požiadavky odborov a zabezpečenie lepších bezpečnostných a pracovných štandardov môžu podľa odborníkov aj samotných zamestnancov nakoniec privodiť predraženiu výroby v Bangladéši. Lenže nie je tu len Bangladéš, kto dokáže vyrábať za babku. Na medzinárodných trhoch zažívajú teraz boom Kambodža a Mjanmarsko. A tak by sa mohlo ľahko stať, že svoju výsadnú pozíciu stratí.

Jarmila Štuková: Týždeň 42/2015

ČASŤ I: **(30 bodov)**

1. Vysvetlite vlastnými slovami výrazy: **(5 × 1 bod)**

- a) otrocká drina (odsek 1)
- b) zaplaviť trh (odsek 3)
- c) sypať si popol na hlavu (odsek 3)
- d) hovoriť ako cez kopirák (odsek 5)
- e) vyrábať za babku (odsek 8)

2. Na základe textu vysvetlite, prečo sa Bangladéš nazýva textilnou továrňou sveta. **(5 bodov)**

3. **Objasnite podľa textu, ako ovplyvnila tragédia v Dhake život bangladéšskych krajčirov.** (5 bodov)
4. **Ktoré sú podľa vás spoločné a odlišné aspekty života mladého šestnásťročného krajčira Naleeho a života mladých ľudí na Západe?** (5 bodov)
5. **Diskutujte o názve článku: „Lepšie ako žobrať,“ hovoria chudobní, ktorí obliekajú svet. Vyjadrite, čo si o ňom myslíte.** (5 bodov)
6. **Čo by mala podľa vás a podľa textu urobiť spoločnosť, aby sa zlepšili životné podmienky mladých ľudí v takýchto chudobných krajinách ako Bangladéš?** (5 bodov)

ČASŤ II (30 bodov)

Napíšte **komentár** (najmenej 100 slov) na tému:

Západná spoločnosť oblečená do bangladéšskych šiat si po nešťastnej udalosti z roku 2013 akoby zrazu uvedomila, že svojím nákupom podporuje strašné zaobchádzanie s úbohými ázijskými robotníkmi.

ČASŤ III (40 bodov)

Napíšte **esej** (asi 300 slov) na jednu z dvoch nasledovných tém:

1. téma:

Ako sa dá prežiť šťastný život s vedomím nespravodlivosti na svete.

alebo

2. téma:

Svet sa môže stať veľmi zlým miestom, ak ho spoločne nebudeme robiť spravodlivejším, demokratickejším a udržateľnejším.

Fintan O'Toole: The Irish Times
22. februára 2016